# Çoklu Ekran Ba??ml?l??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çoklu Ekran Ba??ml?l??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19306

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Özet

Çoklu Ekran Ba??ml?l??? Ölçe?i (ÇEBÖ), bireylerin birden fazla dijital ekran? (örne?in, televizyon, ak?ll? telefon, tablet ve bilgisayar) ayn? anda ve e? zamanl? olarak kullanmalar?ndan kaynaklanan potansiyel ba??ml?l?k düzeylerini ölçmek amac?yla 2021 y?l?nda Mustafa Sar?tepeci taraf?ndan geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, özellikle genç yeti?kinlerde ve üniversite ö?rencilerinde yayg?nla?an bu yeni nesil davran??sal ba??ml?l?k türünü tan?mlama ve de?erlendirme ihtiyac?na yan?t olarak ortaya ç?km??t?r. Ölçek, çoklu ekran kullan?m?n?n yol açt??? kontrol kayb?, yoksunluk, tolerans ve ki?ileraras? sorunlar gibi temel ba??ml?l?k semptomlar?n? saptamay? hedeflemektedir.

Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in psikometrik özelliklerinin incelenmesi ve geçerli, güvenilir bir araç olarak alanyaz?na kazand?r?lmas? süreçlerini kapsamaktad?r. ÇEBÖ, ça?da? teknolojinin günlük ya?am üzerindeki etkilerini anlamak ve teknoloji ba??ml?l??? alan?ndaki ara?t?rmalara katk? sa?lamak aç?s?ndan önemli bir yere sahiptir.

## Anahtar Kelimeler

Çoklu ekran ba??ml?l???, davran??sal ba??ml?l?k, teknoloji ba??ml?l???, psikometri, ölçek geli?tirme, üniversite ö?rencileri, dijital medya.

## Yazarlar

Mustafa Sar?tepeci

## Amaç

Çoklu Ekran Ba??ml?l??? Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin ayn? anda birden fazla ekran kullanma al??kanl?klar?n?n ne ölçüde sorunlu veya patolojik bir ba??ml?l?k düzeyine ula?t???n? belirlemektir. Geleneksel ba??ml?l?k ölçekleri tek bir cihaza odaklan?rken, ÇEBÖ modern medya tüketiminin karma??k ve e? zamanl? do?as?n? ele almaktad?r. Ölçek, bu davran???n bireyin akademik, sosyal ve psikolojik i?levselli?i üzerindeki olumsuz etkilerini tespit etmede ara?t?rmac?lara ve klinisyenlere yard?mc? olmay? amaçlamaktad?r.

Çal??man?n birincil amac?, çoklu ekran kullan?m?n?n bir ba??ml?l?k türü olarak kavramsalla?t?r?l?p kavramsalla?t?r?lamayaca??n? psikometrik yöntemlerle test etmek ve bu yap?y? geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçebilen standart bir araç sunmakt?r. Bu sayede, riskli gruplar?n erken te?hisi ve önleyici müdahalelerin geli?tirilmesi mümkün olacakt?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Yap?

Çoklu Ekran Ba??ml?l??? Ölçe?i, çoklu ekran kullan?m?n? tak?nt?l?, kompulsif ve kontrol edilemez bir davran?? örüntüsü olarak ele alan tek boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Bu yap?, genel olarak internet veya teknoloji ba??ml?l??? modelleri üzerine kurulmu? olsa da, spesifik olarak ekranlar aras? geçi? yapma ve dikkat bölme e?ilimlerini içerir. Ölçek maddeleri, genellikle a?a??daki temel ba??ml?l?k bile?enlerini yans?t?r:

**Kontrol Kayb?:** Bireyin çoklu ekran kullan?m?n? durduramama veya azaltamama durumu.
**Çat??ma/Sorun:** Çoklu ekran kullan?m?n?n akademik ba?ar?, sosyal ili?kiler veya uyku düzeni gibi ya?am alanlar?nda yaratt??? olumsuz etkiler.
**Yoksunluk:** Ekranlar? kullanamad???nda hissedilen huzursuzluk, kayg? veya sinirlilik.
**Tolerans:** Ayn? tatmin düzeyine ula?mak için ekranlar? daha uzun süre veya daha fazla say?da kullanma ihtiyac?.

## Geçerlik

Çoklu Ekran Ba??ml?l??? Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?, öncelikle yap? geçerli?ine odaklanm??t?r. Geli?tirme çal??mas?nda, kapsam geçerli?ini sa?lamak amac?yla uzman görü?lerine ba?vurulmu? ve madde havuzu olu?turulmu?tur. Yap? geçerli?ini test etmek için ise s?kl?kla Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. Çal??mada, KMO de?erinin yüksek ve Barlett testi sonuçlar?n?n anlaml? oldu?u tespit edilmi?tir, bu da verilerin faktör analizine uygun oldu?unu göstermi?tir.

Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?, ölçe?in tek faktörlü yap?s?n?n iyi uyum indekslerine sahip oldu?unu göstermi?tir (örne?in, CFI, TLI ve RMSEA de?erlerinin kabul edilebilir s?n?rlar içinde olmas?). Ayr?ca, ölçe?in di?er benzer ba??ml?l?k ölçekleri ile (örne?in, ?nternet Ba??ml?l??? Ölçe?i) korelasyonu incelenerek ölçüt ba??ml? geçerli?i de desteklenmi?tir.

## Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizlerinde, iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplanm??t?r. Geli?tirme çal??mas? sonuçlar?na göre, ÇEBÖ'nün genel Cronbach Alfa katsay?s? oldukça yüksek bulunmu?tur (genellikle .90 civar?nda veya üzerinde), bu da ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir. Bu yüksek iç tutarl?l?k, ölçe?in ara?t?rma ortamlar?nda ve tarama amaçl? kullan?mlarda tutarl? sonuçlar verebilece?ine i?aret etmektedir.

Ayr?ca, ölçe?in zamana kar?? tutarl?l???n? de?erlendirmek amac?yla test-tekrar test güvenirlik çal??mas? da yap?lm?? olup, bu katsay?lar?n da yüksek ve kabul edilebilir düzeyde oldu?u rapor edilmi?tir. Bu sonuçlar, Çoklu Ekran Ba??ml?l??? Ölçe?i'nin güçlü psikometrik özelliklere sahip oldu?unu kan?tlamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Faktör Analizi

Çoklu Ekran Ba??ml?l??? Ölçe?i'nin faktör yap?s?n? belirlemek için yap?lan analizlerde, ölçe?in teorik beklentilerle tutarl? tek boyutlu bir yap? sergiledi?i görülmü?tür. Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) sonucunda, ölçek maddelerinin tek bir faktör alt?nda topland??? ve bu faktörün varyans?n önemli bir k?sm?n? aç?klad??? tespit edilmi?tir. Madde yüklerinin yüksek olmas?, her bir maddenin ölçülen yap?y? güçlü bir ?ekilde temsil etti?ini göstermektedir.

Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile bu tek faktörlü modelin uygunlu?u do?rulanm??t?r. Yap?lan analizler, çoklu ekran ba??ml?l??? kavram?n?n tek bir temel psikolojik yap? etraf?nda topland???n? ve bu yap?n?n iyi bir model uyumu sergiledi?ini desteklemektedir. Bu, ölçe?in puanlamas?n?n tek bir toplam puan üzerinden yap?lmas?n?n uygun oldu?unu göstermektedir.

## Ölçme Arac?

**Test Type:**

Geli?tirme (Developmental Scale)

**Format:**

Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Maddeler genellikle 5'li Likert Ölçe?i format?nda derecelendirilir.

**Language Available:**

Türkçe (Turkish)

**Population Group:**

Genç Yeti?kinler, Akademisyenler ve Ara?t?rmac?lar

**Age Group:**

18 ya? ve üzeri (Özellikle üniversite ö?rencileri)

**Population Details:**

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?, Türkiye'deki çe?itli üniversitelerde ö?renim gören üniversite ö?rencileri örneklemi üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

**Test Methodology:**

Kat?l?mc?lardan, maddelerde belirtilen çoklu ekran kullan?m davran??lar?n? ne s?kl?kla gerçekle?tirdiklerini 5 dereceli Likert tipinde (Örn: 1=Hiçbir zaman, 5=Her zaman) belirtmeleri istenir. Yüksek puan, yüksek çoklu ekran ba??ml?l??? düzeyini i?aret eder.

## Anahtar Kelimeler

Psikometrik özellikler, Cronbach Alfa, faktör analizi, davran??sal sa?l?k, dijital ba??ml?l?k, geçerlik, güvenirlik.

## Yazarlar

**Author ORCID Identifier:**

Mevcut kaynaklarda belirtilmemi?tir.

**Affiliation Email addresses:**

msaritepeci@erbakan.edu.tr

**Correspondence Address:**

Necmettin Erbakan Üniversitesi, E?itim Fakültesi, Konya, Türkiye.

## ?zinler, Ücret ve Test Y?l?

**Test Y?l?:**

2021

**?zinler ve Ücret:**

Ölçe?in bilimsel ara?t?rmalarda kullan?m? için yazar Mustafa Sar?tepeci ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Ticari kullan?m veya geni? çapl? uygulamalar için izin ve olas? ücretlendirme ko?ullar? yazar taraf?ndan belirlenmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Kaynaklar

Sar?tepeci, M. (2021). Multiple screen addiction scale: Validity and reliability study. *Instructional Technology and Lifelong Learning*, *2* (1), 1-17.

Makalenin tam metnine DergiPark üzerinden eri?im sa?lanabilir: dergipark.org.tr

Orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: multiple-screen-addiction-scale-validity-and-reliability-study-toad.pdf

## Çoklu Ekran Ba??ml?l??? Ölçe?i Maddeleri

**IMPORTANT:** The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte do?rudan sa?lanmam??t?r. Maddelere eri?im için yazar?n makalesine (PDF veya DergiPark ba?lant?s?) ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM